

חלק ראשון – עיון בספר במדבר

יש לענות על ארבע מן השאלות 1-5.

1. פרקים י"א, פסוקים א'-י"ח

- א. (1) תלונת בני ישראל: מדוע לא נותנים לנו בשר? אַן: במצרים קיבלנו חינם דגים וירקות, (אן) נמאס לנו לאכול רק מן. טענת משה: למה אני צריך לטפל בעם, אין לי בשר לתת לעם, איני יכול להנהיג אותם לבדי.
(2) בני ישראל יקבלו בשר. ימונו שבעים זקנים שיחלקו איתך את ההנהגה.
(3) הדובר בפסוק ו' הוא העם, והדובר בפסוק ז' הוא ה'.
- ב. (1) כדי לרמוז שתלונת עם ישראל היא תלונת שווא.
(2) טענת משה על פי רש"י היא: אינני מוכן להנהיג את העם, אם אין בכך תועלת. אַן: אם יאבד ה' את העם, הסבל שלי היה לשווא. לקבל גם: אינני מוכשר להנהיג את העם, ולכן יאבד העם.

2. פרק י"ג, פסוקים א'-כ"ט

- א. (1) על פי ספר במדבר, ה' הוא שיזם את שליחת המרגלים. על פי ספר דברים, יזמו בני ישראל את שליחת המרגלים.
(2) מטרת השליחות על פי ספר במדבר – לדעת את טיב הארץ, להשיג מידע שיסייע בכיבוש הארץ. ספר דברים – להשיג מידע שיסייע בכיבוש הארץ.
- ב. על פי ההסבר של רש"י: בתחילה פנו בני ישראל למשה וביקשו ממנו לשלוח מרגלים [כמסופר בדברים], ובעקבות פנייתם שאל משה את ה' על כך, וה' נתן לו רשות לשלוח מרגלים [כמסופר במדבר].
- ג. טענת כלב הייתה כי עלינו לעשות תשובה ולהתעלות רוחנית כדי שנוכל לעלות על הארץ ולכבוש אותה בעזרת ה'.

3. פרק כ', פסוקים ז'-י"ב

- א. (1) שתי פעולות כפי שציווה עליו ה': הקהיל את העדה, לקח את המִטָּה, הוציא מים מן הסלע, השקה את העדה.
(2) משה הכה את הסלע, אך לא דיבר אליו, אַן: משה הכה בו פעמיים ולא פעם אחת (רמב"ן).
- ב. (1) "קל" – סלע, אף על פי שאינו צריך לפרנס ואף על פי שהוא דומם, עשה רצונו של מקום. "חומר" – בני ישראל, משום שהם שצריכים לפרנסה מדברים ושומעים, ברור שיעשו רצונו של מקום.
(2) שצריך לקיים את דיבורו של מקום.
- ג. אף שמשה חטא / לא עשה כציווי ה', הקשיב לו ה' והוציא מים מן הסלע.

4. פרק כ"ז, פסוקים א'-י"א

- א. (1) בנות צלפחד ביקשו לזכות בנחלת אביהן.
(2) הנימוק: לא היו לאבינו בנים, ולכן אם לא נזכה בנחלה, לא תהיה המשכיות למשפחת אבינו בנחלת השבט.
- ב. שתי פרשנויות – [רשב"ם]: בני שבט מנשה בלבד, [בבלי בבא בתרא קכ"א]: בני כל השבטים.
- ג. משום שבנות צלפחד היו צדיקות, זיכה אותן ה' שפרשת הנחלות נאמרה כתשובה לבקשתן.

5. פרק ל"ב – בני ראובן, גד וחצי המנשה

- א. (1) בני גד ובני ראובן מבקשים לקבל נחלה בעבר הירדן המזרחי (ולא לעבור את הירדן). הנימוק: יש להם מקנה רב ואדמת עבר הירדן מתאימה למרעה.
(2) טענה א: עליכם להיות שותפים עם יתר השבטים במלחמת כיבוש הארץ.
טענה ב: מדוע אתם מרפים את ידיהם של יתר העם [שיחשוב שבני ראובן, גד וחצי המנשה מפחדים מהמלחמה על כיבוש יתר הארץ – רש"י].
- ב. (1) משה הסיק מנוסח הבקשה שהממון חשוב להם יותר מילדיהם.
(2) ציטוט של פסוק כ"ד: הוא דרש מהם לבנות ערים למשפחתם ורק אחריהן לבנות גדרות לצאנם.
- ג. חצי שבט המנשה קיבל נחלה בעבר הירדן המזרחי משום שמשה הציע קרקע שם לכל המעוניין. חצי שבט המנשה היה מעוניין בה וקיבל אותה.

חלק שני – נביאים ראשונים – שאלות עיון

בחלק זה יש לענות על שתיים מן השאלות 6-8.

6. שמואל ב, פרק ה'

- א. (1) שמואל (שמואל א, פרק ט"ז), אנשי יהודה (שמואל ב, פרק ב'), כל זקני ישראל.
 (2) המשיחה הראשונה מבטאת את בחירת ה', אך צריך שגם העם יכיר במלכותו של דוד.
- ב. ירושלים היא המקום שה' בחר [למקדש], ירושלים נמצאת בגבול בין יהודה לבנימין, ירושלים לא ניתנה לאחד מן השבטים, ירושלים היא יסוד העולם.
- ג. (1) תעלה [לקבל גם: חפירה] שדוד מילא אותה במים ועל כן היא נקראה מלוא.
 (2) כדי להגן על העיר.

7. שמואל ב, פרק ו' – הבאת ארון ה'

- א. (1) עוזה אחז את ארון ה' משום שארון ה' עמד ליפול ארצה.
 (2) דוד מפחד להביא את ארון ה' לעיר דוד.
 (3) משום שלדוד נודע שבית עובד בורך בזכות הארון.
- ב. (1) אומנם התנהגתי באופן שאינו יאה למלך, אך התנהגתי כך כדי לכבד את ה'.
 (2) "ושחקתי לפני ה', ונקלתי עוד מזאת והייתי שפל בעיני" (פסוקים כ"א-כ"ב).
- ג. סיבה אחת – כדי להגן על הארון מפני הפלישתים.
 סיבה שנייה – משום שמתאים יותר לבחורים לרקוד לפני ארון ה'.

8. מלכים א, פרק י"ב – פילוג הממלכה

- א. (1) עשה שני עגלי זהב, עשה בית במות, העמיד כוהנים שאינם מבני לוי, בדה חגים מליבו. לקבל גם: בנה את שכם ואת פניאל.
 (2) ירבעם חשש שאם העם יעלה לבית המקדש בירושלים הוא עלול לקבל את מלכותו של רחבעם, המולך בירושלים, ולהרוג את ירבעם.
- ב. (1) ירבעם עשה פסל בצורה של עגל משום שאהרן עשה בזמנו את עגל הזהב ולכן עם ישראל יסכים לקבל את העגל שירבעם עושה.
 (2) ירבעם ביקש להשרות שכינה ולעבוד את ה' באמצעות עשיית העגל בדומה למטרה של אהרן בעשיית עגל הזהב.
- ג. בבית המקדש יש מזבח אחד ובבית במות יש מזבחות רבים.

חלק שלישי – בקיאות בנביאים ראשונים

יש לענות על אחת מן השאלות 9-10.

9. משיחת דוד המלך, העלאת ארון ה', מעשה אמנון ותמר, משפט שלמה ועליית אליהו השמימה.

10. מות עוזה, מות אוריה החיתי, מות הילד של בת שבע, מות אמנון, מות נבות העזריאלי.

יש לענות על חמש מן השאלות 11-17.

11. א. דוד אמר לנתן הנביא (שמואל ב, ז', ב').

ב. ההקשר: דוד רצה לבנות את בית המקדש.

12. א. דוד אמר למלאך (שמואל ב, י"א, כ"ה).

ב. ההקשר: המלאך מבשר לדוד את תוצאות המלחמה (עם בני עמון).

13. א. נתן הנביא לדוד (שמואל ב, ז', ט"ז). לקבל גם: ה' לדוד.

ב. ההקשר: נתן מוסר לדוד את דברי ה' שהוא, דוד, לא יזכה לבנות את בית המקדש, אך בנו יבנה אותו.

14. א. רחבעם אמר לירבעם ולכל קהל ישראל. לקבל גם: רחבעם אמר לזקנים (מלכים א, י"ב, י"ד).

ב. ההקשר: בקשת העם מרחבעם להפחית את המיסים שניתנים למלך.

15. א. יואב בן צוריה ושמעי בן גרא.

ב. בני ברזילי הגלעדי (מלכים א, פרק ב').

16. (1) אחיה השילוני – נביא בימי ירבעם.

(2) האישה האלמנה מצרפת – אליהו הסתתר אצלה מפני אחאב. אליהו עשה לה ניסים.

(3) עובדיהו אשר על הבית – עוזר של אחאב מלך ישראל שהיה ירא את ה'.

17. א. לקבל את תפילת הנוכרי.

ב. יתקדש שמו של ה' בעולם. ידעו שבית המקדש הוא ביתו של ה' (מלכים א, ח', מ"א-מ"ג).